

"Рамковниот договор не може да се третира како Устав, ниту како закон, ниту како правен акт. Тој е политички документ и како таков не смее да ги супституира официјалните правни акти во државата", потенцира експертот од Правниот факултет во Скопје, Татјана Каракамишева.

Неодамна, Македонскиот хелсиншки комитет за човекови права и слободи најстро реагираше на третманот на Рамковниот договор, на кој државните институции му дадоа друго - уставно значење, иако како предмет тоа не го заслужува, бидејќи не претставува уставна материја, туку политички документ, чија содржина произлезе од дилот во 2001 година. Но, како осамна на веб-страниците на државните институции, така кроце и незабележително ја разбрана јавноста. Имено, оваа

рањето на Рамковниот договор најде "малкуцка" време да ја коментира неговата функција, небаре им гори под нозете, па сега немаат друга работа освен да му влезат во трага на "глодарот" и да му ги извадат "зрцките". На тој начин, ова реагирање личи како да е пост-фестум, иако забелешките им се наместо.

"Со оглед на времето и на функцијата која на политичката сцена во Република Македонија ја изврши охридскиот Договор, тој е документ кој уште долги години ќе пре-

Д-Р ТАТЈАНА КАРАКАМИШЕВА

со Уставот на РМ, односно да биде уставна материја (највисок уставен акт), бидејќи со тоа ги негира сите досегашни промени и законски интервенции. Дали ова гледиште има правна основа или постојат аргументи кои одат во прилог на нивните ставови?

"Направените уставни измени беа резултат на целосното имплементирање на решенијата содржани во овој политички документ. Оттука, секое натамошно инсистирање на Рамковниот договор и негово надредување над силата на Уставот на РМ е политички волунтаризам и крајно непознавање на правната хиерархија во уставниот систем на државата. Уставот е највисок акт меѓу правните акти. Правните акти имаат правна тежина и сила на примена. Политичките документи не можат и не смеат да ги супституираат правните акти. Тие можат да помогнат во случај на надминување на криза или во случај кога постои недостаток одредени правни решенија да понудат политички компромиси кои можат, но и не мора да бидат преточени во правни норми. Во нашиов случај, Рамковниот договор беше плод на политички консензус во време кога беше потребно да се надмине воената криза во државата. Промените кои следеа потоа, од правен аспект, во смисла на преточување на неговите решенија во Уставот, и затворањето на

сите прашања кои беа регулирани со него, од денешен аспект ни потврдуваат дека Рамковниот договор е завршен документ, кој припаѓа на едно политичко време сместено во политичко - правната историја на РМ. Без никакви дилеми, Уставот на РМ и законите кои се дел од македонскиот правен систем се единствени акти кои мора да се почитуваат. Токму почитувањето на Уставот и владеењето на правото е она што Македонија треба да ја направи држава со европска демократија подготвена да влезе во европското семејство", истакнува Каракамишева.

ПРОМЕНИ

Според МХК, Рамковниот договор не е ниту закон ниту пропис. Ами што е!? Ами 8 - автомобил или нечија фаволштина... Сепак, во целата збрка (папазјанијава), онака како што е стокмена и прикажана на официјалните веб-страници на државните институции има смисла и далекусежно значење, бидејќи ако навреме не се средат "бљувотините", тогаш тие ќе предизвикаат сериозни негативни политички последици. Затоа забелешките на Хелсиншкиот комитет за човекови права имаат простор за коментар, односно дали тие се пашални или се базираат само на третманот на Рамковниот договор на веб-

■ Пишува: Кокан СТОЈЧЕВ

биполарна приказна единствено ја разбудил од длабок сон "мечката" - МХК, кој дури по четири години од неговото раѓање најде за сходно време потемелно, посеопфатно, да се позанимава со него, иако тој остави длабоки траги во политичкото милје на Република Македонија. Според оваа невладина организација, ваквиот пристап предизвикува конфузија во правниот систем на РМ, но е конституирано и драстично пречекорување на овластувањата кои ги имаат претседателот, Владата и другите државни органи. Зошто тоа е така, никој во моментот не може да каже, бидејќи се премолчуваат фактите. Од друга страна, правниот земјотрес создава негирање на демократијата и уништување на владеењето на правото.

ЛЕБДЕЊЕ

Хелсиншкиот комитет за човекови права и слободи дури по четири години од егзистирањето и функциони-

дизвикува внимание за конкретни анализи и коментари не само кај невладините организации, туку и меѓу стручната, научната, новинарската и политичката јавност. Мислам дека нема ништо лошо во тоа, напротив, секое повторно отворање на прашањето зошто на Македонија ѝ се случи Рамковен договор, но од одредена историска дистанца, можеби ќе успее да не наведе до 'вистинската вистина' за конфликтот од 2001 година и за многу сè уште отворени прашања, кои лебдат над нас", коментира д-р Татјана Каракамишева, експерт од Правниот факултет во Скопје.

Според неа, она што повеќе не смее да се отвора како прашање е тоа дали Рамковниот договор е завршен или исцрпен документ, бидејќи одредбите од Договорот се веќе содржани во Уставот на РМ, од кој произлегува дека тој е завршен политички договор.

МХК вели дека Рамковниот договор не може да се рамни

страниците на државните органи?

"Охридскиот Рамковен договор е политички договор со меѓународни елементи, бидејќи освен што истиот беше потпишан од страна на тогашниот претседател на Република Македонија, Борис Трајковски, претседателот на тогашната Влада на РМ и претседател на ВМРО-ДПМНЕ, Љубчо Георгиевски, поранешниот претседател на СДСМ, Бранко Црвенковски, претседателот на ДПА, Арбен Џафери, поранешниот претседател на Партијата за демократски просперитет,

законодавството на РМ", објаснува Каракамишева.

Поради ова, експертката од Правниот факултет во Скопје смета дека Рамковниот договор не може да се третира како Устав, ниту како закон или ниту како правен акт. Тој е политички документ и како таков не смее да ги супституира официјалните правни акти во државата.

"Рамковниот договор како политичко решение, според некои видувања, помогна да се надмине кризата во РМ за време на конфликтот во 2001 година, меѓутоа натамошното повикување и

гледање на документот како на Устав или задолжителен правен акт е сериозен индикатор дека конфликтот не е заборавен, па дури и можеби не е ниту сосема надминат, што само по себе е опасна состојба", констатира Каракамишева.

КЛАУЗУЛА

Според првиот човек на Македонскиот хелсиншки комитет за човекови права и слободи, д-р Мирјана Најчевска, овој проблем бил адресиран, односно забележан

уште пред две години, а во секоја наредна година тој бил под нивна лупа, како предмет на анализа, бидејќи се обидуваа да одговорат на прашањата: зошто е донесен Рамковниот договор? На кој начин бил донесен итн.?

"Државата не пронајде сили на граѓаните да им ја објасни улогата на Рамковниот договор и неговата природа. Уште на почетокот велевме дека ако сакавме нешто да има влијание, ако сакавме да направиме промена, тогаш требаше да бидат инволвирани граѓаните", истакнува Најчевска.

БИПОЛАРНАТА ПРИКАЗНА ПРЕТСТАВУВА ФЕЛЕРИЧЕН ПРАВЕН АКТ

Имер Имери, практично овој договор го верификуваше и меѓународната заедница преку двајцата високи меѓународни претставници, кои беа во својство на сведоци, Франсоа Леотар, специјален претставник на ЕУ и Џејмс Пердју, како специјален претставник на САД. Значи, станува збор, пред сè, за политички документ со кој се постигна компромисен консензус за да се извршат крупни промени во неколку сегменти од уставното и од политичкото уредување на РМ, и тоа во неколку насоки:

а) со него се утврдија основните принципи врз кои се фундаира иднината на демократијата во РМ и се "промовира мирниот и хармоничен развој на граѓанското општество преку почитување на етничкиот идентитет и интересите на сите македонски граѓани",

б) со него се извршија промени во Уставот на РМ од 1991 година, следствено на кои се извршија и

в) промени во сфери од

ПРВИОТ ЧОВЕК НА МАКЕДОНСКИОТ ХЕЛСИНШКИ КОМИТЕТ, Д-Р МИРЈАНА НАЈЧЕВСКА, ТВРДИ ДЕКА ДРЖАВАТА ПРЕМОЛЧНО ГО ПРИЗНАВА РАМКОВНИОТ КАКО ЗАКОНСКИ АКТ

Проблемот се состои во тоа што во процесот на донесувањето на Договорот е извлечена правната компонента. Поради ова, овој Документ не може да предизвика директни правни дејствија кои, пак, подлежат на одредени заштитни механизми. Значи, доколку се прави и еден најмал договор меѓу луѓето, вообичаено е тој да содржи некаква заштитна клаузула, пред кого можеш да се жалиш, односно како можеш да ги заштитиш своите права и слично. Токму поради ова Договорот е политички. Но, државата за ова молчи. Таа мора да го утврди карактерот на Рамковниот договор.

"Меѓутоа, со тоа што државата на своите веб-страници го стави Рамковниот договор во делот на уставната материја, всушност премолчно го признава за правен акт. Но, фелеричен правен акт, бидејќи не ја поминал соодветната законска процедура, која ги содржи и заштитните механизми", потенцира Најчевска.